

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 71/09-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosť A. K., T., zastúpenej advokátkou JUDr. E. H. Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C/398/1996 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A. K. **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. decembra 2008 doručená sťažnosť A. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C/398/1996.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že „...Návrhom zo dňa 06. 06. 1996... sa navrhovateľky v rade 1/ a 2/ (medzi nimi sťažovateľka ako navrhovateľka v rade 1/) domáhali ochrany ich vlastníckeho práva...

Ako je zrejmé z... priebehu konania sp. zn. 12 C/398/1996 na príslušnom súde, trvajúceho viac ako 12 rokov odo dňa podania návrhu, vo veci sa konali 3 pojednávania (a to dňa 28. 08. 1996, 17. 09. 2004 a 15. 02. 2008), jedna ohliadka na mieste samom (dňa 12. 09. 1996) a vec má v poradí už ôsmy sudca (niektorí z nich sa dokonca stali zákonnými sudcami v tejto veci aj dvakrát). Súd v označenej veci síce vykonával procesné úkony, a to pojednávania, ohliadku, pripojil listiny, ale tieto úkony nesmerovali k rozhodnutiu veci samej...

Vzhľadom na to, že všetky okolnosti a zistenia, ako aj listinné dôkazy podstatné pre rozhodnutie veci sú obsiahnuté v spisovom materiáli konajúceho súdu, nie je zrejmé, prečo súd vo veci doposiaľ nerozhodol. Tiež máme za to, že postup súdu, spočívajúci v absolútnom nekonaní vo veci aj niekoľko rokov (viď obdobie od 12. 09. 1996 do 09. 06. 1999 (pokyn na pripojenie spisu), od 09. 06. 1999 do 05. 04. 2004 (pokyn na pripojenie spisu), od 30. 10. 2004 (pripojenie spisu z archívu) do 16. 10. 2006 (doručovanie uznesenia z roku 1996) a následne do 03. 05. 2007 a od 15. 02. 2008 (pojednávanie vo veci) po súčasnosť), nie je v súlade so zásadou prerokovania veci bez zbytočných prietáhov.

Napokon, na poslednom pojednávaní súdu vo veci, konanom dňa 15. 02. 2008, súd pojednávania odročil o. i. za účelom zváženia nariadenia znaleckého dokazovania. Odvtedy súd vo veci vôbec nekonal, napriek tomu, že odporca splnil povinnosť predložiť listiny podaním zo dňa 18. 02. 2008 a bolo na úvahe súdu, či mieni vo veci nariadiť znalecké dokazovanie.“.

3. V nadväznosti na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:
„Základné právo A. K... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C/398/1996 bolo porušené.

Okresnému súdu Žilina sa prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. n. 12 C/398/1996 konal bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľke sa priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 200.000,- Sk (slovom dvestotisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Okresný súd Žilina je povinný zaplatiť sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 8.011,- Sk na účet advokátky JUDr. E. H... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy, návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Odmietnuť môže aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na citované ustanovenie zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v konaní pred všeobecným súdom, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje preukázanie využitia právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa § 3 ods. 7 a § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“). Do 31. marca 2005 v tomto ohľade platil § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Ústavný súd so zreteľom na uvedené listom z 12. februára 2009 vyzval sťažovateľku prostredníctvom jej právneho zástupcu na predloženie dokladu o podaní sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi okresného súdu, keďže sa k tejto otázke v rámci podanej sťažnosti nevyjadřila.

Sťažovateľka zaslala na výzvu ústavného súdu listom zo 17. februára 2009 odpoveď, v ktorej okrem iného uviedla: *„Zároveň si dovoľujem dať Ústavnému súdu SR na vedomie, že túto sťažnosť sme nepodávali na Okresný súd Žilina pred podaním ústavnej sťažnosti, a to jednak z dôvodu, že samotné podanie sťažnosti na postup súdu je spoplatnené, ale najmä z dôvodu, že v iných konaniach máme s procesným súdom skúsenosť, že ani podanie sťažnosti na postup súdu nevedie vzhľadom na množstvo neskončených vecí k odstráneniu prietáhov a pokračovaniu v konaní, iba sa konanie opätovne predĺži o lehotu ustanovenú § 65 zák. č. 757/2004 Z. z.“*

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré mal k dispozícii podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľke na ochranu jej základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je oprávnená podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Sťažovateľka v prerokúvanej veci nespĺnila požiadavku namietania prietahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdov pred podaním sťažnosti ústavnému súdu ani nepreukázala, že ju nespĺnila z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľka pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľka konala v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom... má za následok nesplnenie sťažovateľkinej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd nepovažuje za dostatočnú ani obranu sťažovateľky, ktorá nevyčerpanie „iných právnych prostriedkov nápravy“ (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde) odôvodňovala iba s poukazom na to, že tento úkon je spoplatnený, ale najmä z dôvodu „... že v iných konaniach máme s procesným súdom skúsenosť, že ani podanie sťažnosti na postup súdu nevedie vzhľadom na množstvo neskončených vecí k odstráneniu prietahov a pokračovaniu v konaní, iba sa konanie opätovne predĺži o lehotu ustanovenú § 65 zák.

č. 757/2004 Z. z. “. Sťažovateľka v tomto smere bližšie neuviedla (čo ide na jej ujmu), akú má súvislosť v okolnostiach danej veci spoplatnenie tohto úkonu (v sume 6,50 € podľa časti III. Prílohy sadzobníka súdnych poplatkov), a všeobecné konštatovanie o iných (nekonkretizovaných) konaniach, kde ani podanie sťažnosti na prietahy nepomohlo, s dôvodom hodným osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 in fine zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd pokladá sťažnosť sťažovateľky predsedovi okresného súdu podanú 17. februára 2009 na odstránenie prietahov v konaní len za formálnu, keďže bola podaná až po podaní sťažnosti ústavnému súde. Podľa § 65 zákona o súdoch má predseda súdu na vybavenie sťažnosti 30-dňovú lehotu. Sťažovateľka nevyužitím zákonného prostriedku nedala ani možnosť, ani primeraný čas predsedovi okresného súdu, aby preskúmal, či skutočne dochádza k prietahom v konaní, a prijal účinné prostriedky k náprave.

Ústavný súd z obsahu sťažnosti ani z odpovede na výzvu ústavného súdu zo 17. februára 2009 vo veci nezistil, že by sťažovateľka podala predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v predmetnom konaní pred podaním sťažnosti ústavnému súde, a ani z obsahu sťažnosti, z jej príloh a z vyjadrenia sťažovateľky nevyplýva, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľky z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľka v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným prietahom, predložila ústavnému súde novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. marca 2009